

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden esütörtökön.

Előfizetési díjak:

egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; községi jegyzőknek és tanítóknak egész évre 3 frt.

Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr; bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.

Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért tekintet nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtábélyeggel és támlappal együtt 3 frt.

Nyilttér soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezmények nyujtának.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz címezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentelen levelek csak ismert kéztől fogadtnak el.

A pálinka s még valami.

Tagadhatatlan, hogy nehéz munkával foglalkozó ember egészségére a pálinkának mértékletes élvezete nem ártalmas hatású; de a falusi alsóbb osztályú nép a pálinka ivást már annyira fokozta, hogy ki sem mozdul a korcsmából, míg a sárga földig le nem issza magát: ennek természetes következménye pedig az, hogy iszákossá, dologtalanná válik s ha keres is valamit, azt azonnal elpálinkázza.

A ki faluhelyeken figyelemre méltatta a nép eme hajlamait, meggyőződhetett arról, hogy a korcsmák, utcák és sáncok — a vármegyei szabályrendelet ellenére — nemcsak vasárnapi ünnepi isteni tisztelet ideje alatt, hanem a legszorgosabb mezei munka idejében is telve vannak tivornyázó, részeg emberekkel, kik ré szint mámoros, részint pedig teljes öntudatlan állapotuk miatt — a közesendet nem egyszer megzavarják.

Tekintsünk be a kir. bíróságoknál levő büntügyek statistikájába s kezdjük boncolni, hogy vajjon honnan származnak a kihágási és egyéb bünperek ezrei? S itt mindjárt megtaláljuk, hogy az ok és okozat között a pálinka volt legtöbb esetben a főközvetítő.

Nagy figyelemmel kísértem mindig a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágási ügyek elbírálása tárgyában a szaklapokban megjelent elvi jelentőségű döntvényeket, de csak alig 6-7 oly esetet tudnék megnevezni, mi dőn valaki a kihágási törvény 84. 85 §-aiban írt cselekményért, hivatalból történt feljelentés következtében ítéltetett el. Hiszen ez nagyon természetes is, mert a botrányt okozó részeg ember, vagy a falusi korcsmáros, ki a részegnek — noha ezen állapotát tudja — tovább is ad jó pénzért szeszes italt. — csak nem lesz bolond, hogy a rendőrkapitány vagy főszolgabíróhoz menjen magát feljelenteni s megbüntetetni!?

Itt a baj, mely által a részegség ezertéle káros következményeinek csirái ápoltnak!

A jobbágyság korszakában a földes urnak jogában állott a részeges vagy tivornyázó jobbágját megbotoztatni s hogy ez — annak idejében — nagy befolyással volt a közrend, közérkölesiség és vallásos érzelmek ápolására — kétségtelen.

Később az 1852. évi patens szerint büntették az ilyenmü kihágásokat; ezt követte a kihágásokról szóló 1879. évi XL. t. c., valamint az ennek alapján alkotott vármegyei szabályrendeletek, melyek elég szigorral és precizitással jelölik meg az ily fajta kihágásokra nézve a tenni valót; sőt mondhatni, hogy Szilágyvármegyének e tekintetben oly szabályrendelete van, mely nemcsak a részegség, közesend, korcsmai hitel és zárórak betartására vonatkozólag érdemel első helyen említést, hanem valláserkölesi szempontból sem hagy maga után semmi kívánni valót.

Ezen szabályrendelet pontos végrehajtása érdekében 3758-890. szám alatt kibocsátott alispáni rendelet minden betűje pedig arról tesz tanuságot, hogy a megye különböző vidékein divó viszonyokat a törvényhatóság első tisztviselője beható tanulmány tárgyává tette. Ha tehát nincs eredménye a papíron nyugvó nemes és üdvös eszméknek, vajjon kiket kell ezért hibáztatni? Én saját tapasztalataim alapján — mint a községi közigazgatás szervezetében 12 év óta működő igénytelen napszámos — nyíltan ki merem mondani, hogy a nép szellemi, anyagi és erkölesi hanyatlásának, vagy emelkedésének mérlege, a helyhatósági közegek kezébe adott jogok és köteleességek mikénti alkalmazásától és teljesítésétől van függővé téve. S mert a részegség egyik leghatalmasabb floxerája a vagyon- és erkölesnek; fokozatos kiirtása, vagy legalább korlátozása, tehát — az egyházi közegek és tanítók vállvetett közreműködésével — a helyhatósági szervezet minden egyes tagjának legszentebb feladata.

Igaz, hogy a kis községi szervezetben ennek megvalósítása nagyon bajos, mert épen a falu első tisztviselője — a bíró — az, ki a korcsmákban Bachus oltáránál reggeltől késő éjszakáig elnököl s „potyára” rendre iszik a falu egész népével; de itt is, a körjegyző érellyes fellépése által sok minden kivihető és megvalósítható, mi eleinte lehetetlennek látszik.

Nagy baj az is, hogy a községek egyik közege sem bír rendőrbíráskodási jogkörrel s hogy ily esetekben csak az egyszerű feljelentésre vannak utalva; ezt pedig a jegyző azon nyomós ok miatt is mellőzni szokta, mert a főszolgabíró, mint első foku rendőrhatalóság az ily ügyekben a jegyzőt gyakori idézésével tetemes idővesztésnek teszi ki. Már pedig egy körjegyző ideje — ha hivatásának csak törekszik is megfelelni — drágább a safránynál.

Szántó Károly.

A jövedelmező tőkebefektetésről.

Azon kérdésről, hogy a tőkepénz gyümölcsöző befektetésének, melyek a legjövedelmezőbb módjai, a „Magyar Mercure” című miniszterileg ajánlott kiváló pénzügyi szakközlöny a következő közérdekű fejtegetéseket közli:

A helyes vagyonkezelés fölve mindenkor az, hogy kellő biztosság mellett lehető legnagyobb jövedelmezőség éressék el. Ezt az elvet kell szem előtt tartani különösen a tőkepénzesnek, a ki vagyonát leginkább képes mobil állapotban tartani. Értjük pedig ez alatt azt, hogy egyedül a tőkepénzes van azon helyzetben, hogy vagyonával mindenkor rendelkezze, mert az ő vagyona készpénzből és értékpapirokból áll, mely utóbbiak szintén könnyen készpénzzé tehetők.

Ha az imént említett két vagyonelemet vizsgáljuk, azt találjuk, hogy a bérpénz gyümölcsöző elhelyezésére határozottan csekély

TÁRCZA.

Saroltámhoz.

Boldogtalan, ki tégedet nem ismer,
Boldogtalan, ki téged nem szeret,
Én szép Saroltám, angyalok szerelme,
Ki zenghet rólad méltó éneket?
Dal vagy te lánykám, egy dicsőbb világból,
Mely hozzám szálltál angyalszárnyakon,
Dal vagy te lánykám a nagy Isten ajkán,
Itt zengsz körültem míg imádkozom.

Azt hittem én már, hogy meghalt a szívem,
A közönyösség rajt a szeme fedő
S felsír szerelmem mosolygó szemedre,
Mint ébredezni kezdő csecsemő.
Nem éltem eddig, nem tudom mi voltam,
Talán koporsó, hol pihen a holt,
Vagy tán anyámból kiszakadt sohajtás,
Mely ajkról ajkra sirva vándorolt.

Ime szerelmem fényes gloriája
Ég tündöklölve homlokom felett,
Mosolygok is már, régen elfeledtem,
Hogy árva szívem mennyit szenvedett.
Neveddel alszom, azzal ébredek fel:
Lelkem, Saroltám, édes mindenem!
Megirigyelne tőlem az egész föld,
Ha tudná milyen nagy kincs vagy nekem.
Jöjj álmaimhoz koszorus fejeddel,
Fehér ruhádban drága kedvesem;

Igy látlak egykor, ha megáld az Isten,
Igy látlak egykor én egyetlenem.
Én magam által lettem férfiuvá,
Csak holt szülőknek áldása kísért;
Óh én virágom, ó én szép Saroltám,
Könyörülj rajtam küzdelmeimért!

Jöjj álmaimhoz bűbajos szemekkel,
Ki oly sokáig sirva várt reád,
Óh vigasztald meg hosszú árvaságom,
A megváltásnak hangját zengje szádl
Hiszel-e nékem ébren s álmaimban,
Hiszel-e nékem édes bánatom?
Rád gondolok én mindig álmaimban,
És ébren mindig rólad álmodom.

Gyula.

Vasasszony.

Irta: Dr. Steiner Mór.

I.

Tidram . . . tam . . . tam . . . tidram . . .
— Hallja-e?
— Ha süket volnék is hallanám.
— Szeressen hát, Olga!
— Honnan tudja, hogy én nem szeretek?!
— Hát szeret?
Azt nem mondtam . . . de föltéve, hogy valakit szeretni tudnék is, csak nem gondolja, hogy maga lenne az . . . nevetséges! . . .
— Gondolja meg jól Olga, a mit mond.
— Ej, hagyjon békét . . . meggondoltam.
— Hallja Olga? Ha! . . .
— Már mondtam, hogy hallom.
— Hát jöjjön . . . nézze is meg . . .

A szomszéd szobából óriási láрма hallatszott, mintha csak egy zsbívásáron nyitva felejtett fonográfot szólaltatott volna meg valaki egy pillanatra. Tizenöt, husz hang hallatszott egyszerre. Árvereznek. Egyenként rámutat az árverező a butorokra és kezdődik a hajsza . . .

— Egy diófából faragott menyezetes ág 5 forint; ki ad többet érte?

— 5 frt 50.

— 10 forint.

— 15.

— 20; kiáltják négyen egyszerre.

— 20 forint: először . . . másodsor . . . senki többet? . . .

— 50 forint — kiált közbe egy ráncos képű, görnyedt, vén zsidó, izgatottan.

Minden szem reá nézett, minden ajk elnémult. Ez a zsidó megbolondult, hogy így dobálja a pénzt . . . Senki sem árverezett tovább. A dob megperdült: egyszer . . . kétszer . . . háromszor . . . tratratratra . . . s az ágyat ráverték a bolond zsidóra.

Olgaék ott hagyták az árverezést.

— Nos Olga, — kérdé kísérelője, a mint beléptek újból a boudoirba, — látta? . . . Látta, hogy potom 50 forintért kelt el a — boldogság tanyája? Rongyos 50 forintért az az ág, a melyikért . . . a feléért ezeket kínáltam önnek . . .

— Nem kellene az ön ezerei . . .

— Gondolja meg, hogy ez az ág az utolsó butordarab volt, hogy most már nincs semmije. Mit fog tenni? Határozzon gyorsan! . . . Hallja . . . az árverezők kezdenek elszéledni. De még mindig nem késő . . . Szeressen; és én szétverem ezt a gaz népséget . . . Még mindent vissza kaphat. Mindent a hitelező vett meg; lefizetem tartozását és kitekerem

számu alkalom kínálkozik. A takarékpénztárakhoz betétként való utalás csak ritka esetben lesz ajánlatos, legfeljebb akkor, a midőn arról van szó, hogy a pénz rövid és bizonytalan ideig legyen elhelyezve, mert arra esetleg bármely pillanatban szükség lehet. De még ez esetben is állitható, hogy az elhelyezés ezen módja nem jövedelmező. Vegyük pl. a jelenlegi időszakot.

Dacára annak, hogy a pénz drága és hogy a kamatláb magas, a fővárosi takarékpénztárak a betevőknek még sem fizetnek többet 4%-nál, holott ők maguk váltóra 7-8%-ra kölcsönzik ki a pénzt. Nem kell-e ennél fogva anomáliának tartani az olyan állapotot, hogy a betevő ne kapjon többet 4%-nál, olyankor, a midőn 7-8% a pénznek rendes ára? Bizonyára igen és ez eléggé demonstrálja, hogy a takarékpénztári betét mint a vagyonelhelyezés egyik módzata mennyire hátrányos és káros lehet. Sokkal inkább előtérbe lép ez a hátrány akkor, ha a pénznek hosszabb időre való elhelyezése céloztatott. Itt már valóságos pazarlás volna a pénz takarékpénztárba tenni, mely lényegesen kevesebb kamatot fizet, mint a milyen legalább is olyan mérvű biztonság mellett más uton elérhető.

E fejtegetésekre azon körülmény késztet minket, hogy ilyenkor őszi utóján és különösen november hó folyamán a fővárosi tőkék fel szoktak szaporodni, részint a beváltott szelvények és kifizetésre esedékesé vált kötvények révén, részint pedig az által, hogy a házbérfizetés a háztulajdonosok pénzkészleteit gyarapítja. Hogy a szelvénybevéltás mennyi pénzt hoz forgalomba, arról elégséges lehet az az adat, hogy november 1-én a cimen közel 50 millió forintot fizettek ki monarchiánkban, a mi pedig a házbért illeti, egyedül Budapesten 9 millió forintot tesz ki a novemberi házbéresedékeség, nem is számítva Bécsot és az ország s a monarchia többi városait, hol szintén temérdek pénzt szednek be a háztulajdonosok ezen a cimen. De ezeken kívül még egy mozzanat megérdemli figyelmünket, az t. i., hogy a pénzügyminisztérium kijelentése szerint a regaleváltás-jogosítottak nemsokára pénzükhöz fognak jutni, a melyet már régóta várnak. Azok az összegek, a melyek a regaleváltás útján fognak a birtokos közönség kezeibe kerülni, még jelentékenyebbek, mint a melyeket fentebb említettünk és jelentőségüket emeli az a körülmény, hogy itt nem rendesen visszatérő jövedelemről, hanem egyszer s mindenkorra kiutalt végkielégítésről van szó, melynek helyes felhasználása elsőrendű érdek és kötelesség. És a midőn ekéént kétségtelen, hogy a közelebbi hetekben sok millió forint fog folyóvá válni, a melynek számára új elhelyezést jövedelmező befektetést kell

keresni, felmerül egyszersmind az a kérdés, miképen volna az legcélszerűbben elérhető.

Nézetünk szerint a novemberi esedékeségekből, a szelvény és kötvénybevéltásokból, valamint a regalejogosultságból eredő tőkepénzek biztosabb, kedvezőbb és jövedelmezőbb elhelyezésére alig kínálkozik más alkalom, mint az, mely szerint ezen pénzek értékpapírokba fektetnek.

(Vége köv.)

Vidéki levél.

— Egyről-másról. —

Tekintetes Szerkesztő ur!

Furesa, megfordított állapot; míg városban az őszi beálltával kezd élni az élet, addig falun beköszöntött a holt idény. Bocsinat, nem úgy értem, hogy mi falusiak már át tudunk az őszt és telet — nem, korántsem, hanem míg nálunk a mozgalmas nyári életet a néma esend váltja fel; addig városban ez időszak nyitja meg az élvezet és szórakozás kimeríthetetlen forrásait.

De ne panaszkodjunk, minden úgy van jól, a mint van. Nekünk is megvoltak a magunk szórakozásai.

Itt volt a szüret, mi kellemesebb ennél falun. De ezt már elhagyom, mert a most már icedestova forrásban van és ha az én kalaber társam, lapunk szellemes Polluxa, most olvasná a szüret mikénti lefolyását, rögtön exkommunikálna hivatalos állásomból. Pedig ő is vigan töltte a philloxera szüretet. Járta — a többivel — úgy a hordók szélein a négyest, hogy no! Campelli híres táncmester megirigylte volna tőle. De fátyolt reál!

Borunk van elég, de ára is van. Ma az új bor hektoliterjét már 14 frton is alig lehet venni.

No de félre philloxera! Máriássy Antal philloxera biztos e hó 10-én Nagy Domokos főszolgabíró ur szőlőjében egy fél hold területet államköltségen szénkénegezett. Hiszem, lesz annyi respectus a philloxera urakban, hogy látva társaik veszedelmét, tőlünk majd biztosabb helyre vonulnak. Hogy mi fog lenni a szénkénegezés eredménye, azt a jövő fogja megmutatni. Addig is bizzunk és reméljünk.

Kedves vendége volt községünknek e hó 8-án. Megyénk közszerepében álló főispánja br. Wesselenyi Miklós ur ő méltósága, Moni Gyula tisztii ügyész és Álgya főispáni titkár urak társaságában a főszolgabírói hivatal vette a szokásos évi vizsgálat alá. A talált példás rend és ügykezelés fölött magas megelégedését nyilvánította, de erről majd bővebben a „Szilágy“ szól. A hivatalos vizsgálat után a főispán ur a főszolgabíró ur kedves családjá körében töltött néhány órát s a magyaros ebéd után vissza utazott székhelyére Zilahra.

Nagy esemény van Krasznán készülöben. „Az országos keresztény takarékhitel-szövetkezet“ fióktelepet

állít föl. A fióktelep szervezésével megyénkben előnyösen ismert, lapunk volt ügyes tollu belmunkatársát, Józsa Oskárt bizta meg. Az ő fáradhatatlan szorgalma létre is hozta a szükséges számu részvényt.

Mi bizalommal nézünk az intézet jövője elé. Intentiója szép és nemes. Mert azonkívül, hogy részvényes tagjainak olcsó hitelt nyit, a takarékosagra is ösztönöz, mivel nem ad hitelt csak annak, ki részvényes. A részvény 50 forint. Ezt a tagok aprádonként fizetik be, hetenkint 25 krt, vagy havonként egy forintot. Így a tagok — a szegényebbek is, — a nélkül, hogy magukat megerőltetnék, lassankint némi tőkére tesznek szert. Az egyesület ezenkívül termények eladását is közevetíti, így tagjainak ebben is nagy előnyt nyújt.

De elég most erről ennyi, majd végleges megalkulása után a szerkesztőség engedelmeivel bővebben írok e tárgyról.

No de már ha mindent kibeszéltem, a mi kis városunkban történt, azt is megírom, de kérem csak úgy titokban, hogy az idén bál is leend Krasznán. Illő volna is, hogy a mi arany ifjúságunk kitegyen magáért, régi jó hírnevének megfelelően. Az előbbi mulatságuk sikere, buzdítsa őket a farsangra. De siessünk, mert rövidre szabták az idén a naptárcsináló urak a farsangot.

Igaz, azt tartják hogy a leányoknak jobb a rövid, mint a hosszú farsang.

Adjá Isten, hogy sok hyment hozzon Carneval ő hercegsége megyénk szépeire.

Isten velünk!

Krasznán, 1890. november hó 9-én.

Busmagyar.

Bál . . . bál . . .*)

Már Zilahon erről beszéltek, a somlyói bálról. És a szilágysági vicinális vasut kerekai is mind azt nyögték: bál . . . bál. Jókedvvel nyögdécselték.

Zsibón egy szülő áruló asszony ötven szem szőlőért tíz krajcárt kért és valzer taktusban lengve azt dudolgatta, hogy:

— A bálban még többbe kerül a mulatság a nagyságáéknak, hát ne sajnáljanak tőlem tíz szegény rezet.

Egy koupében haton utaztunk. Ötön ezek közül direkt a bálba jöttek. Magam pedig néma borongással az elmúlt tavaszok szépséges álmait jöttem átálmodni újra, hogy könnyebb legyen az őszi és a tél . . . Hanem a mit ötön a bálozók beszélgettek, kizavarta szívemből a méla hangulatot és a vasuti kalauz segítségével végre én is oda jutottam, hogy magam elismertem, hogy a bálra érkezem haza.

Verőfény és haldokló őszi napragyogása, üdén

*) Ez érdekes bálí cikkeket Bede Jób a „Kolozsvar“-nak köztünk időző főmunkatársa írta.

a nyakát annak a gaz zsidónak, ha mindent vissza nem ad önnek . . . Gondolja meg!

— Nincs semmi meggondolni valóm.

— Akkor távozom.

— Azt megteheti.

— Egy hét múlva újból meglátogatom, Olga. Akkor még mindent jóvá tehet. Addig hitelezője semmit sem hurcol el innen . . . kérésemre egy heti haladékat adott önnek, — mondá távozása közben, magára hagyva az elalélt vasasszonyt, a ki távozása után könyekre fakadt.

II.

Jenő gróf könnyű győzelemhez volt szokva.

Leghosszabb osiroma az volt idáig, mikor hét-főn meglátott volt egy asszonykát; kedden köszönt neki; szerdán kezét szoritottak; csütörtökön haza kísérte a kapuig; pénteken együtt vacsoráztak és szombatán . . . együtt reggeliztek . . . Fogalma sem volt róla, hogy vannak vasasszonyok is!

Mikor Olgát először meglátta a váci-utcában, fogadni mert volna rá, hogy legfőlebb hat napi ostromot áll ki.

Utána rohant a szép asszonymnak, a kit a váci-utca akkor nap látott először s az asszonyka észre vette, hogy kísérik . . . Ezt aztán Jenő gróf bátorításnak vette: haza kísérte lakásáig. Egy szép csengő forintos tallér megoldotta a rikácsoló hangú házimesterné nyelvével amugy is hajszálon függő zsilipjeit: és a gróf, mindent tudott, a mit tudnia akart.

— Olgának hívják. Csak egy nap óta van a fővárosban. Özvegy. Ott hagyta a férjét a fakép-nél . . .

Husz éves özvegy! . . . Viruló, mint a ringó kalászkok közt díszlő pipacs; karcsu, mint az őz és erős, mintha csak vasból lenne . . . pedig valóságos arany . . . Lenvirág szemei nyomban megigézték . . .

Tradícióihoz híven, alig hogy megismerkedett az asszonykával, már magáénak vélte; de: csalódott.

— Vasasszony . . . valóságos vasasszony; — mormogá bosszusan . . . Ez erős küzdelem lesz... Ide nem elég a pisztoly . . . Kevés a revolver, nem fog célhoz vezetni a kartács . . . ide egy egész üteg Uchatius-ágyu kell! . . .

. . . Mert azt elfelejtettem mondani, — de talán főlősleges is, — hogy a gróf máskülönbén: „rezerv-lajtnánt“ volt.

III.

Mikor már három hónapig ostromolta volt a gróf, — a szép özvegyet egy vén zsidó látogatta meg.

Nem akarta elfogadni; de a látogató azt írta névjegyére: „kérem, saját érdekében, hallgasson meg!“ Tehát elfogadta.

Ámbátor — mint olyan asszony, a ki ott hagyta a férjét, — egyelőre nagyon kevéske pénzzel rendelkezett, mindössze annyiival, a mennyi, egy a nevére betáblázott vidéki házikó eladási árából befolyt: mind a mellett, urias berendezésű lakást tartott. Mert számított rá, hogy a válópör eldőltevel úgy is vissza kapja férjétől vagyonát. Aztán meg gondolt arra is, hogy a ki szép, annak elegánsnak is kell lenni, mert az úgy csínk, ha jó pártit akar csinálni a fővárosban . . . Nem tudta szegényke, hogy ebben a bolondos, ideges világban örök áron senki sem szívesen vásárol, mert kapható minden: részletenkint letagadásra, haszonbérbe és használt állapotban . . . Nem tudta szegényke: hogy a párti-áru manapság nagyon kevésre becsült portéka: csak a parasztnak való! . . .

Nagyon meglepte tehát a vén zsidó látogatása, mikor megtudta a látogatás okát.

— Tudom asszonyom, — kezdte a szót a látogató, — hogy ön kicsoda; tudom, hogy elhagyta

férjét; tudom, hogy tisztességes vagyona van; de tudom, hogy az ma még nincs a kezei között — —

— De hát honnan tudja mind ezt? — vágott közbe a szép asszony türelmetlenül: — és mit érdeklí az önt?

— Tudom, — folytatta a zsidó, nem hagyva ketté vágni megkezdett mondatát, — hogy ön hozott pár ezer forintot a fővárosba; de azt is tudom, hogy annak nagy részét igénybe vette a berendezés s hogy pénze már fogytán van — —

— Ej, térjen a dologra! — szólta Olga, elpirulva ez előtt az ember előtt, a ki viszonyait ilyen töviről-hegyire ismerte.

— Jól van asszonyom, hallgasson meg . . . Én uzsorás vagyok . . . ne ijedjen meg . . . a szelidebb fajtajából . . . a ki pénzt biztos helyre, jó kamatra, mindenkor szívesen befekteti . . . Kegyednek szükség van néhány ezer forintra, mondjuk például: 5000-re; nos, én hajlandó vagyok azt önnek kölcsönadni . . . Nevet? Kiváncsi a kamatra, ugy-e? Ne féljen, nem vagyok Shilok, nem kérek kegyedtől egy fontnyi húst a saját testéből . . . Teljesen kegyedre bízom a kamatot. Tudom, hogy a pénzem biztos helyt lesz, mert kegyed körülbelül 50,000 forintot fog vissza kapni a férjétől; azt is tudom, hogy nem természete a „smutcigság“ s így bizonyára tisztességes kamatot fog adni . . . Gondolja meg a dolgot s ha kell: itt a pénz! . . .

Ezzel elővette kopott tárcáját: egy négy rét behajtott, repedezett felületű bőr-darabot és olvasni kezdte balkezevel a jobb kezében levő, két rét összehajtott százásokat, azokkal a prűderiát nem ismerő asszonyképekkel . . . Hony soít qui mal y pense! . . .

Olgának csakugyan fogytán volt a pénze. Az ajánlat kedvező volt: Elfogadta.

Aláírt egy 5000 forintról szóló váltót, mint elfogadó, kitöltetlen hagyva a lejárat idejét, mert azt úgy kívánta a jó lelkű uzsorás, miután nem volt előre elhatározható, mikor lesz képes Olga a

mosolygó arcok az utcán, kedves régi-régi emberek lépkedtek szemközt velem s a házak új meszeléseikkel mintha üdvözlőnének, régi ismerőst. Aranyos házak, aranyos ég!

És bál-e minden? Bál! Egy nagy-nagy báltemnek nézem a világot, melyben előre igyekszik mindenki s alig marad ideje pardont kérni attól, a ki elmaradt.

Ugyanabba a színházba, hol nem is olyan régen, minket a jó öreg Kajetán bácsi oktatott a háromgyedés lépésekre, skepszist vittem magammal. Elterveztem előre, hogy évek óta szerencsém lévén végig ásitani egy csomó bált, ásitok itt is egyet szülőföldem báljának örömére.

Az első ásitást azonban elnyomta csengő leányhang. Színházadit játszottak a színpadon s a punk „r. l.“-je mutatta a kéziratát, melyet küldeni akar postán. Referádája így szólt:

„Tetszéssel fogadta a közönség Léderer Zsigmond ur sikerült dialogját a „Zalogváltás“ című dolgozatot, melyet Brüll Laura kisasszony és Láng Sándor ur adtak elő. Előbbi (t. i. Brüll Laura k. a.) annyi kedvességgel és szeretetreméltósággal játszta háládatos szerepét, hogy nagy színpadon is számot tenne kitűnő szavallata, jeles alakítása. Utóbbi hozzá-méltó ügyességgel szintén tetszett.“

Az „r. l.“-nek helyeslőleg intettem, minthogy az előadás csakugyan sikerült, valamint a program többi számai is.

Példának okáért Posner Sándor, Klein Mór és ismét Posner Sándor hegdedű játékaival valóságos lelkesedést keltettek.

Aztán meg nem mindennapi élvezet volt Friedmann Janka kisasszony éneke. Az agyonrágalmazott Konti szerzeményeiből annyi közvetlenséggel és színező előadással dalolt, mosolygott és játszott el pár részt, a tetejébe pedig olyan tüzes magyar nótákat énekelt, hogy a t. c. hallgató publikum hajlandó volt pirosra tapsolni tenyereit. A bájos műkedvelő pedig, mint valami operette csillag, csillogott, ragyogott a közönség tetszésében.

Dr. Láng Jakabné asszony zongorajátéka a maga nemében kitűnő volt. Kétszeresen megújrázták és sokszorosan éljeneztek.

Az említettekén kívül még Léderer Zsigmond ur hatásos szavallata emelte az estély sikerét. Léderer különben nemcsak a rendezés lelke volt, hanem egész este maga a jócéltér való megtestesült buzgóság. Ha valami a színpadon hiányzott, Léderer már ott volt; ha valamit igazítani kellett, azt Léderer igazította.

Kérdem épen Hamvait, a ki szerényen a nézők között huzódott meg és legújabb anekdotáival keltett egész az udvarig szóló derűtséget, hogy mit fog még csinálni Léderer, minthogy eddig mindenben ott láttuk?

— Fog az még ma udvarolni, táncolni, négyest rendezni, cigányt dirigálni, vacsorázni, hölgyeket sétáltatni, toasztírozni, stb.

S mindezt meg is tette.

summát visszafizetni; — aztán fölvette a pénzt . . . — Az uzsorást nem látta többet; de annál többet látta a grófot. Minden nap nála volt, az . . . ostromra teljesen főszerelten, de a nélkül, hogy csak meg is érinthette volna: az asszonyka hajthatatlan maradt.

Igy tölt el három hónap.

Ekkor az uzsorás bepörölte: követelte a pénzét. Tudjuk, hogy Olga nem tudott fizetni és hogy az uzsorás e miatt el is árvereztette minden butorát . . . azt is tudjuk, hogy mindent a hitelező vett vissza . . . És ép akkor hagytuk el a szép asszonyt mikor a gróf távozása után könyekre fakadt.

. . . De azért vas volt — vas maradt.

IV.

A gróf nem győzte türelemmel bevárni a hét végét, nem tartotta meg, a mit Olgának mondott: három nappal az árverezés után, már meglátogatta. Bizonyoságaul annak, a mit a nélkül is minden nap igazol az élet: hogy az asszonynak adott szó beváltásából nem csinál becsületbeli kérdést még a magasabb körök gentlemanje sem . . . Kártya-adóságot huszonegy óra alatt kifizetni, vagy föbelőni magát: ez becsület kérdés; de megtartani, a mit asszonyok ígérnek — az badarság . . .

Hogy miért? Azt ugy fejtette meg egy ismerősöm, a ki „szellemdusságra“ igényt formált, hogy: „az asszony elébb-utóbb ugy is megcsal bennünket, csáljuk meg hát mi egy — egy nappal elébb! . . .

Olgát meglepte a nem várt látogatás, épen az ottománon feküdt volt; az ottománon, mely már nem az övé csak — még három napig, aztán elviszi az uzsorás . . . Főlemelkedett és megpróbált mosolyogni, hogy palástolja, a mi bensejében dult.

Igézden szép volt így. A női mosoly a roué ereiben is új keringést indít meg; az a mosoly pedig, a melyik a fájdalom takarója kíván lenni:

Volt rá alkalom bőven.

Olyan helyre táncmulatság keletkezett ugyanis a hangverseny után, mintha farsang dereka táján lennének.

Zsufolt terem, szebbnél szebb leányok, bájos asszonyok, helybeliek és idegenek, urak és kisebb urak, nagyságostól kezdve egész a t. c.-ig a legjavából voltak.

Sándor derekasan muzsikált. Az ő muzsikálásának ez a története:

A rendezőbizottság megfogta Sándort, kialakván vele, hogy:

1. Nem szabad a banda esztét leinni.
2. Nem szabad tányérozni.
3. Nem szabad rosszul muzsikálni.

Azt azonban nem kötötték ki, hogy muzsikálni általában kell s e miatt a nézeteltörések csak pár üveg borral voltak kiegyenlíthetők. Ez aztán lerontotta az 1. pont értékét — de csak a mulatság után.

Apró hírek. A bál közben elveszett egy bájos kisasszony marabú madara, melyet csak nagy kutatás után találhattak meg egy kokinkinai legyező alakjában.

Ugyancsak a bálban egy „kegyetlen szívű Kunigunda“ egy tál májból egy harapásnyit sem adott udvarlójának, miért ez végkétségbeesésében el akarta pusztítani magát s erre legalkalmasabb szernek egy üveg bort kért.

Különben minden jó volt. A rendezőség tűndöklött, az étek aránytalanul olcsók voltak, senki től sem követeltek az elarusító kisasszonyok felülfizetést és mikor alólirott reggel négy óra tájban lámpásokat keresett hazafele menet, a színházban még javában hehujáztak.

Azt hiszem felesleges elárulnom, hogy a vasárnapi bálról van szó.

Bede Jób.

Különfélék.

* **Meghívás.** A szilágy-somlyó-vidéki gazdasági egyesület tagjait a folyó 1890. évi november hó 21-ik napján délután 2 órakor Szilágy-Somlyó város tantertermében tartandó közgyűlésre annak megemléztetésére, hogy ezen gyűlés — az alapszabályok 20 ik §-a értelmében — a tárgysorozatban foglalt kérdések fölött a megjelenő tagok számára való tekintet nélkül érvényes határozat hozatalára jogosult leend — tisztelettel meghívom. Szilágy-Somlyó, 1890. november 7-én. Gencsy Sándor, a közgyűlés elnöke. A gyűlés tárgyai: 1. Az egyesület vagyoni állapotáról pénztárnoki s a számadások megvizsgálásáról bizottsági előterjesztés. 2. Az egyesületnek az alapszabályok értelmében felosztása. 3. Intézkedés a szerelvények értékesítése, ezeknek és az egylet többi vagyonának hovatartozása iránt.

* **Egyházkerületi közgyűlés.** Az erdélyi ev. ref. egyházkerület népes közgyűlése — melyen lapunk fellelő szerkesztője is, mint sz. szolnoki esperes és generális direktor részt vett — lezajlott. Különsben heves vitát keltett az igazgató tanács intézkedése egy millió forint kölcsön ügyében. A közgyűlés 133 szavazattal 57 ellenében elfogadta az igazgató tanács intézkedését.

* **A hécsi borászati kiállítás bíráló bizottsága vármegyénk bortermelői közül Sántha Dezsőt első díjjal, díszoklevéllel, br. Wesselényi Béla harmadik díjjal, bronz egyleti éremmel, özv. Ujvárosi Istvánt zilahii, és Veress Lajos ippi lakosokat negyedik díjjal, elismerő oklevéllel tüntette ki.**

* **Betörés.** F. hó 9-én éjjel özv. Grósz Henrikné gőzmalomtulajdonos Rákócy-utcai házába ismeretlen

az a legrovidebb uton behatol egyenesen — a férfi szívébe . . .

A gróf megvolt bűvölve attól a mosolytól . . . jobban, mint valaha . . .

Anyira elbűvölte őt, — hogy képes volt azért a mosolyért — még ösztöneinek lenni is! . . . Az pedig nagyszó . . .

— Hallgasson meg Olga, — kezdé a szót; — kértem, hogy szeressen: hallani sem akart róla; ekkor cselhez folyamodtam: inasom uzsorásnak öltözve, elküldtem kegyedhez. Ő kölcsönzött kegyednek 5000 forintot. Aztán pörölni kezdett a pénzért. Elárverezte butorait. Ekkor én — tervem szerint — mint szabditó akartam föllépni; de kegyed nem ugrott hálából a nyakam közé . . . Most ösztinte vagyok . . . bocsásson meg vétkemért, lássa szerelemből vétkeztem . . . Szerettem Olga . . . és önnek is szerelme kell nekem . . .

E szavakkal mellette tért és a mit tenni még soha sem merészt; megérintette . . . átölelte . . . megcsókolta . . . És Olgának éreznie kellett ez ölelésben, e csókban a férfi minden erejét és gyöngédségét . . .

S az asszonyka?

Vas volt — vas maradt . . .

— Már tudniillik, a mennyiben ez a fém, — mindenképen hajlíthatóvá válik, ha — tűzbe jön. . .

*

Már most ne vélje asszonyom, hogy nekem rossz véleményem van a nőkről, hogy gyöngébbeknek tartom őket, mint a minők . . .

Tudom én, lássa, hogy vannak erős asszonyok is mint a bemutatott „vas asszony“. Oh, de mennyi! . . . De már az csak nem az én hibám, hogy a vas is csak vas. A tűz ugy megpuhítja . . . mint az írósvajat . . . Aztán a szegény asszony is csak — ember.

tettes behatolt. A tettes, ki valószínűleg éjjeli 10 óra tájban kezdetett munkájához, kileste míg a háziak az akkor éjjel tartott izraelita négyeleti bálba mentek, s előbb az előszoba ajtaját próbálta felnyitni, de ez erősen ellenállván, a konyha ajtaján lévő zárat feszítette fel s éppen „a munka érdemi részéhez“ akart látni, mikor a szolgálóleány egyszerre váratlanul megérkezett garde-des-dame-jával, egy izmos pipáslegény-nyel. A betörő azonban nem jött zavarba, a pipás legényt nyakon ragadva félre lökte utjából s az éjsötétben eltűnt. A jó magas természetű erőteljes pipás legénynek annyira imponált a betörő fellépése, hogy még csak meg sem kísértette a betörőt megcsipni. Mint a pipáslegény Romeo állítja a tettes magas természetű, fekete körszakállu, barna ruhájú, eszmába huzott nadrágba öltözött egyén, ki fején kerék sípká viselt.

* **Nepszamiálás.** Az 1890. évi népszámlálás előmunkálatai, melynek a f. é. december 31-én éjjeli 12 óráig be kell fejezve lennie, már a napokban befejeződnek. A város hat csoportra van felosztva, melyekben ugyanannyi ügynök fog járni felírva minden emberi lényt, nem, születési év, vallás és nemzetiség szerint. Az érdekes adatokat annak idején lapunkban közölni fogjuk.

* **Jellemző.** A „Szilágy“ közelebbi száma reflektál lapunk mult számában fenti cím alatt városunk közönségének reputatioja érdekében főzre adott reflexiónkra. A felelettel megvagyunk elégedve. Megtudjuk ugyanis abból, hogy a Mátyás szobor bizottság szilágyvármegye bizottsági tagjai (és nem Sz. -omlyó város lakosai!) részére 24 db. 1-1 frtos szelvényt küldött megváltás végett és ebből csak a Szilágy-Somlyó lakó vármegyei bizottsági tagok (a kik azonban a Szilágy cikkijei szerint nem sz. -omlyó lakosok) megvettek tizen-nyolc darabot. S csodálatos! A beküldő, — ki ugy látzik, nagyon is tájékozott volt már első cikke alkalmával is a tényállásra nézve, — midőn a 2000 darab piculát szelvény elárúsítatlan visszaküldésért megrovta városunk lakosait, ugyanakkor nem emlékezett meg legalább azokról a bizottsági tag urakól, kik a maguk egy-egy frintjával hozzá járultak a szoborbizottság céljaihoz s így nem tehetnek róla, hogy ők mégis csak ott vannak érzékenyen megtámadva s azon sz. -omlyó lakosok között, a kik egy piculát sem adtak a Mátyás szobor javára! Vagy azt várta, hogy e 18 egy-egy forintos szelvény megvásárlója ki ki nyilatkozzék, ha saját reputatiojában megtámadva érzi magát? Vagy ugy gondolta, hogy akadt 18 egyén Szilágy-Somlyón, kiknek egy-egy forintjuk volt a Mátyás szobor javára: ez nem baj; de nem akadt senki (v. jón az a 18 előbb említett ur nincs-e benne ebben az ismeretlen summában? Szilágy-Somlyón, a ki a 10 kros szelvényekből csak egyet is megvásárolt volna: ez már baj! Ezért hát ússuk Szilágy-Somlyó város lakosait, hiszen ottan a vármegyei bizottsági tagok csak laknak, de nem lakosok; vagy ha a lakossághoz számítanak, már csak azért sem árt nekik, ha egy kicsit kikapnak, hogy vegyék meg máskor a piculát szelvényeket is, ne csak a forintosokat. Szóval subsummatuma a dolagnak ez: Szilágy-Somlyóra küldtek a Mátyás szobor javára szóló 2000 darab 10 kros szelvényt, melyből egy sem kelt el. S ez hiba szerintünk is. De Szilágy Somlyón lakik 18 olyan vármegyei bizottsági tag, a kiknek volt egy-egy forintjuk a nagy király számára emelendő szobor javára s ez a 18 áldozatkész egyén megérdemli azt, hogy érte lemondjunk arról a gyönyörűségről, hogy Szilágy-Somlyó város egész lakosságát olyan kalap alá vegyük, mely legalább 18 egyénre méltatlanul alkalmazható. Inkább ezer hibás ember meneküljön büntetése elől, mintsem egy ártatlan szenvedjen. Vagy ha sokszor hangzatott tárgylagosságától el nem akart térni a „Szilágy“ beküldője, írta volna meg a dolgot ugy a mint volt, nem hallgatva el azt sem, hogy Sz. -omlyóról 18 forint még is begyűlt a Mátyás-szobor javára. No de hát akkor nem illet volna újdonsága fölibe ez a szó jellemző. Jellemző!

— Szerk. üzenetek szántó Károly urnak. Öröklő, ki lapunkba nem egy tartalmas cikket írt, azt mondja a „Szilágy“ egy szerkesztői postájában (ízenve egy kérdezőnek), hogy: irodalmunk ezen jelesét nem ismerjük s azt hisszük, más sem. Ön erre beküldi Hornyánszky Viktor budapesti könyvkiadó pár rendbeli utalvány szelvényét s elmondja, hogy írt fővárosi szaklapba is és a nélkül, hogy kérte volna, cikkei díjazták tisztességesen. Ezeket nem is azért küldi, mintha bívalkodni kívánna vele, hanem mert jól esik önnek, ha bebizonyíthatja, mikép ha a „Szilágy“ nem is ismeri őnt, van más lap is, mely rajtunk kívül örömet közli dolgozatait, sőt még díjazza is. Kötelességünkben áll önt megvédelmezni s ha bár erre n. m. is kért bennünket, mi is üzenünk a „Szilágy“ t. szerkesztőségének annyit, hogy ismerjük azt a közmondást: „Péternek szólnak. Pál is érte meg.“ Azon képzeletbeli olvasónak mondott üzenetét tudomásul vesszük, oly hozzá adással, hogy a mit ő Szántó Károlyról üzent olvasójának, a „Szilágy“ nem egy munkatársáról izenhetnők mi azt a mi olvasónknak is. De mi azt tartjuk, ki ki seperjen a maga háza előtt.

Balogh Pál urnak. Vettük újabb levelet, melyben előbbi nyilatkozatát fentartva, hosszasan foglalkozik a „Szilágy“ újabb számában az ön ügyére vonatkozó polemikus élű szerkesztői üzenettel. Mi már kifejeztük e tekintetben nézetünket s most sincs okunk arra, hogy azt a „Szilágy“ szerk. üzenetével szemben, a nélkül, hogy valakire céloznánk, vagy valakit kicsinyelnénk — visszavonjuk A „Szilágy“ tárgylagosságára nézve épen két eklatáns eset van mai számunkban, mely ugyancsak élénken bizonyít annak hiányosága mellett. Ezzel az ügyet részünkről befejeztük.

CSARNOK.

Feledni, lemondani.

— Tónikámnak. —

Hányszor mondtad te: de sok mondani valóm van és hallgattál. Nekem is van. Én majd elmondom neked rendre-rendre a mi történetünket, és nem fogok ki belőle sohasem. Csicseregni, dalolni fogok, mint egy kis madár, a langyos tavaszi éjszakán át hajnalig. Te mondd meg aztán: lesz-e dalaimban csak egyetlenegy, mely nem eredeti. Minden érzés, minden gondolat, mely keblem mélyéről fel-fakad, — te vagy. És te olyan eredeti vagy!

*

Szép tavasz volt. A fülemile dalával köszöntötte az eget; dalai lecsalták a csillagot az égről, s az ibolyát kicsalták a földnek kebeléből. A lombok sejtelmesen susogtak, a bérc patakja, melyen a hold fénykévei játszottak, ugy csevegett, a végtelen űrben egyik csillagról másikra repült a fény sugar, a virág sóhajtott, s ez a sóhajts imává válna repült a mindenség alkotójának számolyához. Ez az érzékiség és titokszerűség csodálatos vegyülete által emelt összhangzó hangvegyület midőn szerelemre, s a szerelemben reményre ösztönzött szemeid ragyogni kezdtetek, s ajkad kipirosodott, s arcod kicsattant . . .

Oh, milyen szép voltál akkor!

Szemeid fénye tulragyogta a függő ékkövek kristályainak csillámát, homlokod derűjében az isteni édes álmokba ringató harmóniának egyik verőfénye ragyogott, arcod piros volt, mint a tejutra hullatott rózsalevél . . .

Te simogatád hajamat, homlokomat. És én boldog voltam e pillanatban, mert te remegve susogtad: „igen.“

Jól esett nekünk a szabad természetben lennünk, hallani az istenség lehelletének titokszerű sutogását a természet ünnepélyes csendjében. És nem is volt soha nagyobb boldogságom, tisztább magasztosabb örömöm, mintoda künn ülni a virágok között a legszebb virág oldalán te melletted.

Kezedben kisdéd gitár volt, melynek hurjain végig futottak jobbodnak rózsás ujjai. — Azután ajkad megnyilott, s a legandalítóbb dal hallszott keresztül az éj nyugalmán, majd bánatosan, mint a csalogányé, majd elhalón, mit távoli pásztorkürt, mint haldokló hattyué. Azután elnémultál, dalod alig volt hallható, mint az istenta levele rezgése.

Majd hosszasan, mélyen, kimondhatlan szerelmesen néztünk egymás szemébe; majd csendesen suttogni kezdtünk, a mit már régen elbeszéltünk, megvitattunk és elhatároztunk:

„Te vagy a nő, kit álmodtam; a tisztaság, kit imádtam; az erény, melyet követtem; a ragyogó csillag, mely világított nekem.“

„Örökre ugy-e bár?“

„Örökre édesem, s hogy annál inkább együtt lehessünk, elmegyünk innen messze, messze, túl a hegyeken; ott nem érintette az emberek gyarlóságitól s bántalmaitól, nem az irigy szemek kémkedése s fondorlatától, édes örömök között fogunk élni. Szivednek vágyait, lelkednek gondolatát fogom cselesni, s a melyik percben kitaláltam, a másikban teljesíteni is fogom. Karjaimon foglak hordozni nehogy a föld beszennyezze lábaid, melyet lehettemmel melegek. Ha az álom lezárja szép szemeidet, és elcsal egy szebb világba, karjaim közt ringatlak el, és midőn a hajnal rózsapiros sugára átszűrődik ablakunkon, csókomnak lágy lehelletével hivlak gyönyörködni az újjászületett napban, a madarak üdvözlő dalában, és mindenben a mi isten jóságáról tehet tanubizonyságot.

Ilyenkor szíved majdnem hallhatólag dobogott az öröm érzet miatt. Mirdkét kezéd kezembe tetted, s majdnem egészen lehajoltál hozzám, mintha mondan akartad volna: itt vagyok a sirig egészen a tied! vigy, oh vigy el magaddal oda! és beszélj nekem arról a szép életről!

És én elbeszélttem neked mindent, a „minden“ kivételével.

Igy beszélgettünk, így szerelmeskedtünk minden találkozáskor, a míg az ördög nem elegyedett bele szívünk ügyébe.

Te nem tudtál ellenállni hűségodnak, és egy gazdag férfi sorsával azonosítád a tiedet. Én hiába kértelek, hiába könyörögtem. Hiába mondtam, hogy nem létezhetek nélküled; nekem szükségem van a te szerető jó szivedre, hogy lelkemet megmenthessem a kárhozattól, az örökkévalóságnak. Akaratod hajlíthatatlan maradt.

Egy év telt el azóta. És te szenvedsz férjed mellett az elszigeteltségben, melyre kárhoztatva vagy. Férjed egyike a legdurvább, legmíveltetlenebb embereknek s az ő társasága rosszul hat reád a magány pedig lever. Cselédeid, részvét nélkül, kíváncsian s szánalom nélkül tekintenek rád; gunyosan nevetnek hátad megett s látásokra lelkedre borul a fájdalom sötét éjszakája. Férjed kétes hírű emberek társaságában tölti a napot és éjet, s ilyen éjszakák után ugar szavakkal sérteget.

Te egy világot adnál, ha multat visszavarázsolhatnád. S egy hét előtt előmbé borulva kivallottad, hogy bánd a multat . . . Sohse bánd!

Az ábrándos ifjúból józan férfi lett, ki egy év alatt megtanult feledni . . . lemondani!

Ugy-e milyen eredeti vagyok?!

Rachel.

Irta: Ö.

I.

Csuf, zimankós téli este volt. Fázott képű boltos inasok, nagy dirrel-durral csapkodták, lakatolták a kis város rengeteg hosszú utcáján véges végig a különféle nagyságu és illatu boltok ablaktábláit és vasas ajtószárnyait. Majd répapiros kezeiket

simitgatva a sebtiben végzett munka után siető léptekkel indultak a süppedékes hófúvásokon át egyenesen hazafelé.

Sábesz volt másnap és minden józan ember fia tudja, hogy a szent nap előestéjén jóllakik minden becsületes jámbor héber leányostul, fiastul „en famil“; az őt águ gyertyatartó pazar fényt szóró világánál jól bevacsorál; meg is érdemlik, mert a törvény szerint másnap estig, csillaghasadásig, a legközelebbi bolajtó kinyitásáig enni, pipázni, cigarettázni, pénzhez nyulni többé nem szabad . . . Persze kivétel van több, mint a ki megtartja. No de ez nem baj, a sábeszelőesti vacsora csak jó vacsora marad azért és ez vala az ok, hogy Mercur ifju nemzedéke ugy neki készült a hazamenetelnek.

A „tisztátlanok“ boltjaiban égett már csak a világosság itt-ott, mert hát kevesen valának ezek között olyanok, a kik a „speceráj“ üzték. De mégsem! Ime ott az utca végén is világ van még, a sarki boltos, Náthán még matatgat a záruk körül, sorra próbálgatja, nem maradt e valamelyik nyitva. Nagy téli kendőbe bujt karesu leányalak tartja az öreg ur botját és a csomó kulcsot s didergő, de kedves alt hangon nyájaskodik imígyen: „Gyere már apus no, ne izélj már, hisz tudod, hogy nem törtek itt be soha a gonoszok, mit is vinnének el innen, hacsak nem engem.“ Aztán meglóbázta a kis kézi lámpát s indulásra készen nyújtá karját az öreg apának.

Valamit ümmögött a vén Náthán, még megnézte a zöld ajtóra keresztül fektetett vaspánt végén a gömbölyű lakatot, aztán csak megindult a vár alatti negyedbe egyetlen kincse, szeme fénye, édes leánya karján. Lassu tipegő léptekkel neki mentek a „várkert“-nek. Épen a nagy öreg kapu íve alá hajlottak, a mint magas fiatal férfi suhan el mellettük, felhajtott kabátgallérral. Ez is sietett, az öreg nem is ismerte fel, hogy ki volt, de a lánya ráért még a bal kezét is oda nyújtani egy rövid, de csak nyígyon rövid percre . . . Ah, de hát az is elég volt, oly jó, oly meleg, oly sokat mondó egy ily adott-vett kézszorítás. Náthán, ha tudnád, hogy ez az a gonosz, a ki boltodból a legértékesebbet fogja ellopni.

A leány még azután is hátra nézett s bizalmasan intett a kezével. Haza érkeztek végre. Az utcáról jobbra egy kis sikátor elején hívogatólag világított az esti homályba egy háromablakos kicsi ház. Tiszta, hófehér csipke függönyök dicsérték a háziak rendszeretét. Az ablakokon át látni lehetett, hogy a fehér abroszszal terített asztal közepén 5 águ gyertyatartóban öt szál miligyertya haza várta a gazdát, elhagyottan némán égyve egyedül.

A mint a kapun benyitottak, kinyílt az előtornácon a konyhaajtó és egy sovány kezű töpörödött zsidónő mosolyra erőltette vékony ajkait, valamit suttog ott is, lehet üdvözlötet, mert integetett is a barázdás sápadt barna arc. Náthán átadta neki a botot a leány a kézilámpát. Nyilván cseléd lehetett, mert a kulcsokat műértően kihuzta az öreg kabát zsebéből, ajtót zárt és német hangon oda nyögte, hogy „meleg van már odabenn.“

A mint a háziak beléptek a kivilágított szobába mintha uj fény csillámlott volna a lakáson végig. Az a leány derítette fel a magános házat, a mint ledobta önmagáról a nagy téli kendőt. Bámulatos tökéletes idomu, rendkívül szép leányarcu zsidóhölgy bontakozott ki a burokból, a ki mint egy őzike könnyű ingó léptekkel neki rontott hevesen az üvegsekrelynynck s teríteni kezdett sebbel-lobbal miközben kacagva mondta a felsőjét levonogató atyának, csakhogy itthon vagyunk tata, mindjárt, azonnal, rögtön leülhetünk az asztalhoz.“

És ugy is volt. Náthán öreg arca is kiderült, a mint leült; megsimogatta a leány bársonyképét, meg a gömbölyű apró pici kezét s mosolyogva integetett: „Ugy van, Rachel, ugy van, olyan vagy mint az édes anyád volt, olyan higany, olyan szép, olyan kedves, te, te, te“ . . .

Aztán neki fogtak az egyszerű, de izletes falatozásnak. A gömbölyű kacér arc ingerlő cseresznye ajkai közt egymásután tűnedezték el a befőtt ringlók kicsi édes részletei, a libasült porhanyós csipettjeivel, majd hirtelenül felhajtott vérpiros bort egy pici pohárral, s azt mondta „na tata férjhez fogok menni.“ Náthán mintha nem hallotta volna az utolsó szokat, mélyen bennülő szemei azonban végig siklottak a jól táplált kipirult leányon s mintha kételkednék e szavak igazságán, halk „hehehe“ szótagokat fojtott el az ősz szakál szálai közé. De kitért a megpendített tárgy tárgyalása elől, azt kérdezte, hogy kik jönnek holnap ide kávézni, vagy hová megy Rachel látogatni? És erről a nem nagyon érdekes tárgyról oly sokat tudott a lány elcsevegni, hogy végre is az öreg megunta a dolgot, előkérte a szemüvegét és a bibliát és olvasni kezdte halkan, motyogva a nagy könyv szent ígét.

Rachel mintha hallgatta volna, halkan elszedett mindent azután ő maga is oda ült szembe az atyjával és némán, hosszan nézett a sábeszigyertyavilág végtelen honába. Vajjon mit látott a ragyogó szempár abban a világban? Hogy lelke nem figyelt a szent könyv szavaira, azt a csodás szempár merev pupillái mutatták és a félig nyitva feledett ajkak s az a játszi mosoly ott a gödrös szegletekben, mintha valami lelki diadal élvezetén ringatná lelkét, ugy nézett ki a Rachel. És a leány valóban diadalt ült lelkében; egy nem várt, de most már bizton bekövetkezett diadal öröme ragyogta be a kedves arcot. Hogyne, hiszen férjhez fog menni azon ifjuhoz, a ki neki bálványképe, mindene, szerelme, reménye e földön. Tegnap este mondta, hogy megkéri . . . ha áttér a keresztények hitére. És Rachel elhatározta, hogy atyját sajnálni fogja bár, mert tudta, hogy ez a lépés annak fájni fog, de hiába . . . mit tehet, másképp nem lesz boldog soha, de soha, azé a szerelmes Aurél nem lehet soha, csakis mint megkeresztelkedett szüz, no de Aurél megérdemli, megígérte neki, hogy megteszi érte . . . csak atyját szeretné valami szép uton rávenni.

A mai estét választotta e célra; látta, hogy Náthán ma vidám és előhozta a férjhezmenetelt, de ugy látszott, hogy az öregnek nem volt kedve máhozszólani a dologhoz. Abbahagyta tehát és újból élvezni kezdé a jövőt, álmakat szőtt a lelke és elképzelte mindazt a boldogságot, mely Aurél oldalán várakozik reá. Behunyta még a szemét is, karjaiban még zsibongott a várkapu alatti szorítás delejes melege, nosi ugy szerette volna, ha Aurél ide tévedne. De ez haszontalan vágy, mely nem teljesedhetik . . . Rachel szeme nedves lesz, bájos arca elhalványul, keserű fájdalom ül ki rajta, majdnem panaszra fakad a telt piros ajka, szeme fáradtan, melán végig siklik a szembe álló tükör csillámló lapjára, látja önmagát, viruló alakját s valami sejtelemszerű hang azt kérdi onnan belül: „Hátha mindebből nem lesz semmi?“ És eennk a hangnak behatása alatt tiszta könnycsepp hull ki a merev szempár sötét mélyéből; felelni sincs ideje a belső titkos kérdésre, mert atyja még elébb betette a könyvet s hogy végignézze leánya lelki változását, a pápaszemet is letevé s odaszólt halkan a leányhoz: „Rachel, késő van, én távoزم.“ — És a leány újból összeszedve magát, vidám hangon kiáltá: „Hanna jöjjön be, segítsen!“ Rövid idő múlva a virágokkal telerakott ablakokra lefutott a függöny, és nemsokára Rachel is a puha fészekben tovább folytatta az ábrándozást. Lelke izgalma nem engedte álmot hosszú szempilláira; elvonultak sorba azok az események lelke előtt, melyeknek a központja Aurél, az eleje is Aurél és a vége is Aurél és a legeslegvége Rachel az ő pici felesége . . . ha kikeresztelkedik. Ez a keresztiszó azonban volt az, a hol mindig megbotlott a gondolata. Hogy fog ez majd csakugyan végződni, ha ő már megkezdte. De hát ott volt ismét Aurél . . . majd segít, igen, segít Aurél és . . . elaludt végre boldogan, Aurél képével lelkében. És Aurél? Aurél is nyugodtan álmodott arról, a miről a „szép Rachel.“

(Folyt köv.)

Közgazdaság.

1890. november hó 7-én tartott hetivásár forgalmi kimutatása. (Közép számítás szerint.)

		Közép ár osztr. ért.	
		frt	kr.
Tiszta buza	—	5	30
Kétszeres	—	4	20
Rozs	—	4	—
Kukorica	—	3	90
Zab	—	2	30
Burgonya	—	2	20
Száz kilogramm szalonna	—	56	—
Egy „	—	—	64
Egy „ marhahus	—	—	30
Egy „ disznóhus	—	—	44
Száz „ só	—	8	24
Egy „ só	—	—	10
Száz „ széna	—	4	20
„ „ szalma	—	2	90
Négy köbméter tűzifa kemény	—	5	—
„ „ „ puha	—	4	20
Egy liter szesz 36 foku	—	—	36
„ „ borsó	—	—	10
„ „ lencse	—	—	12
„ „ paszuly	—	—	67

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Társ-szerkesztők:

Csák Alajos és Szentimrei István.